

Sygn. akt IX Ua 16/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 czerwca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku

Wydział IX Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący : SSO Maria Olszowska

Sędziowie: SSO Barbara Kuźdrzał- Kiermaszek

SSO Joanna Smycz /spr/

Protokolant: st. sekretarz sądowy Dagmara Mazurkiewicz

przy udziale ./.

po rozpoznaniu w dniu 14 czerwca 2018r. w Rybniku

sprawy **Z. K.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o zasiłek chorobowy

na skutek apelacji organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

od wyroku Sądu Rejonowego w Rybniku , V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 04 kwietnia 2018 r. sygn. akt V U 6/18

1. **oddala apelację,**

2. **zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. na rzecz ubezpieczonego Z. K. kwotę 120,00 zł (sto dwadzieścia złotych 00/100) tytułem kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.**

Sędzia: Przewodniczący: Sędzia:

SSO Barbara Kuźdrzał- Kiermaszek SSO Maria Olszowska SSO Joanna Smycz

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16.11. 2017 roku, nr sprawy (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. pozbawił ubezpieczonego Z. K. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 14.12.2015 r. do 10.01.2016 roku i od 10.02.2016 r. do 29.04.2016 r., a także zobowiązał go do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku z odsetkami w łącznej kwocie 9308, 84 zł. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż w ww. okresie ubezpieczony był niezdolny do pracy i otrzymał zasiłek

chorobowy, jednakże wykorzystywał zwolnienie w sposób niezgodny z jego celem. W tym czasie wykonywał pracę na podstawie umowy zlecenie za wynagrodzeniem.

W odwołaniu ubezpieczony zaprzeczył wykonywaniu pracy. Wskazał, że umowę zlecenia wykonywał w jego zastępstwie J. L. (1).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i podtrzymał stanowisko wyrażone w decyzji.

Sąd Rejonowy ustalił i zważył, co następuje:

Ubezpieczony jest zatrudniony w Zakładzie Gospodarki Mieszkaniowej w R. od dnia 1.01.2001 roku. W okresie od 2.12.2015 r. do 10.01.2016 r. i od 10.02.2016 r. do 14.05.2016 r. korzystał z zaświadczenia lekarskiego o niezdolności do pracy z powodu nowotworu złośliwego gruczołu krokowego i zakład pracy wypłacił mu najpierw wynagrodzenie za czas choroby, a od 14.12.2015 r. zasiłek chorobowy. W dniach od 2 do 11 grudnia 2015 r. ubezpieczony przebywał w Wojewódzkim Szpitalu (...) w R., gdzie w dniu 3 grudnia poddany został operacji prostatectomii radykalnej. Ze szpitala został wypisany do dalszej opieki ambulatoryjnej z założonym cewnikiem. Leczenie kontynuował w Poradni Urologicznej (...)sp. z o.o. w R.. Od kwietnia 2016 r. ubezpieczony nadto leczył się w Poradni Neurologicznej w ww. (...) z powodu zaburzenia korzeni nerwów rdzeniowych lędźwiowo- krzyżowych oraz rwy kulszowej z bólem lędźwiowo – krzyżowym prawostronnym.

W latach 2015-2016 ubezpieczony miał podpisane umowy zlecenia z (...) sp. z o.o. w R. oraz z Zakładem (...) s.c. w R., na rzecz których miał świadczyć drobne prace konserwacyjno- naprawcze. W okresie przebywania na zwolnieniu lekarskim (2.12.2015 r.- 30.04.2016 r.) ubezpieczony nie świadczył żadnych prac na rzecz (...) sc. W wyżej wymienionym okresie umowa zlecenia z (...) sp. z o.o. była realizowana ale ubezpieczony nie wykonywał czynności z niej wynikającej osobiście. Ubezpieczony o swojej niezdolności informował ww. podmioty. Czynności wynikające z umowy nie musiały być wykonywane codziennie, lecz jedynie w razie zaistnienia potrzeby. Drobne prace konserwatorskie na rzecz (...) sp. z o.o ww. okresie wykonywane były przez osobę z rodziny ubezpieczonego-J. L. (1).

Decyzją z dnia 16.11.2017 roku, nr sprawy (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. pozbawił ubezpieczonego Z. K. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 14.12.2015 r. do 10.01.2016 roku i od 10.02.2016 r. do 29.04.2016 r., a także zobowiązał go do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku z odsetkami w łącznej kwocie 9308, 84.

Zdaniem Sądu Rejonowego odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2016 r. poz. 372 j.t.) zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy z powodu choroby w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego.

Przepis art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej stanowi, iż ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia. Jednocześnie, z przepisu art. 17 ustawy zasiłkowej wynikają dwie niezależne przesłanki utraty prawa do zasiłku: 1) wykonywanie pracy zarobkowej w okresie niezdolności do pracy; 2) wykorzystanie zwolnienia w sposób niezgodny z jego celem. Do utraty prawa do zasiłku wystarczy zaistnienie jednej z nich.

Według Sądu Rejonowego ubezpieczony nie utracił prawa do zasiłku chorobowego za ww. okres.

Przeprowadzone przez Sąd Rejonowy postępowanie dowodowe jednoznacznie wykazało, iż w okresie orzeczonej niezdolności do pracy ubezpieczony nie wykonywał pracy zarobkowej. Zawartą umowę zlecenia „na wykonanie prac konserwatorskich w razie potrzeby” na rzecz (...) sp. z o.o. wykonywała za ubezpieczonego osoba trzecia, tj. J. L. (1). Okoliczność ta wynikała zarówno ze zgromadzonych dokumentów jak i osobowych źródeł dowodowych, w tym także zeznań świadków J. L. (1) i E. K., którzy w sposób wyraźny przyznali, że czynności wynikające z umowy zlecenia za ubezpieczonego wykonywał J. L. (1). Organ rentowy, mimo ciężącego na nim obowiązku dowodzenia swoich twierdzeń

nie przedłożył jakiegokolwiek przeciwdowodu, który mógłby postawić w wątpliwość wykonywanie umowy przez osobę trzecią. Tym samym, ubezpieczony nie utracił prawa do świadczeń z ubezpieczenia chorobowego.

W konsekwencji, ubezpieczony nie jest także zobowiązany do zwrotu pobranego zasiłku na podstawie art. 84 ust. 2 ustawy systemowej zgodnie z którym za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się: 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania; 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

Jednocześnie, przeprowadzone postępowanie dowodowe nie pozwala, w ocenie Sądu Rejonowego, na uznanie, iż świadczenie zostało wypłacone na podstawie jakiegokolwiek wprowadzenia organu rentowego w błąd. Organ rentowy zarzucał, iż ubezpieczony wprowadził go w błąd przedkładając zaświadczenia lekarskie za sporne okresy i wykonując pracę zarobkową w tym samym czasie. Jednak przeprowadzone dowody wskazują, iż ubezpieczony nie wykonywał osobiście czynności w ramach umów zlecenia - powierzył czynność z umowy z (...) sp. z o.o. osobie trzeciej. Nadto Sąd Rejonowy podkreślił, iż organ rentowy nie pouczył ubezpieczonego o braku prawa do pobierania zasiłku chorobowego.

Mając na uwadze powyższe ustalenia faktyczne i rozważania prawne, działając na podstawie przywołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., **Sąd Rejonowy wyrokiem z 4.04.2018r.** zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż przyznał ubezpieczonemu prawo do zasiłku chorobowego za okres od 14.12.2015 r. do 10.01.2016 roku i od 10.02.2016 r. do 29.04.2016 r. oraz stwierdził brak obowiązku zwrotu pobranego świadczenia. O kosztach procesu orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804 ze zm.), w brzmieniu obowiązującym w dacie wszczęcia postępowania.

Od powyższego wyroku **apelację złożył organ rentowy** zaskarżając powyższy wyrok w całości, zarzucając mu:

1. naruszenie przepisów postępowania:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, a przez to błędną jego ocenę prowadzącą do uznania, że odwołujący jest uprawniony do zasiłku chorobowego za okres od 14 grudnia 2015r. do 10 stycznia 2016r. oraz od 10 lutego 2016r. do 29 kwietnia 2015r. Konsekwencją tego wadliwego uznania było zwolnienie odwołującego od zwrotu pobranych świadczeń,

2. naruszenie przepisów prawa materialnego:

-art. 17 ust. 1 ustawy z 25 czerwca 1999 o świadczeniach pieniężnych w razie choroby i macierzyństwa przez błędną wykładnię prowadzącą do przyjęcia, że przepis ten nie znajduje zastosowania w sprawie a odwołujący nie świadczył pracy zarobkowej i nie wykorzystywał zwolnienia od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia.

- art. 84 ust.1 i 2 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U z 2017r., poz. 1778 z późn.zm.) przez błędną wykładnię prowadzącą do przyjęcia, że wypłacony odwołującemu w spornych okresach zasiłek chorobowy nie był świadczeniem nienależnym i odwołujący nie jest zobowiązany do jego zwrotu.

Organ rentowy wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie

- uchylene orzeczenia Sądu I instancji i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania oraz w obu powyższych przypadkach o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych

W uzasadnieniu apelacji ZUS podał, że istotą zwolnienia lekarskiego jest odzyskanie zdolności do pracy wobec czego powinno być wykorzystywane wyłącznie do zrealizowania tego celu. Dlatego też podejmowanie przez chorego czynności nie mające na celu odzyskanie zdolności do pracy, w tym podejmowanie innej pracy zarobkowej, powoduje utratę prawa do zasiłku chorobowego. Zasadniczym celem zasiłku chorobowego jest rekompensata utraconego zarobku wskutek wystąpienia niezdolności do pracy. Dlatego zasiłek wypłacany jest nie obok ale zamiast wynagrodzenia.

W ocenie Sądu I instancji, przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że w okresie orzeczonej niezdolności do pracy odwołujący nie wykonywał pracy zarobkowej. Stwierdzenie to jest co najmniej przedwczesne. W aktach ZUS (k.31) znajduje się bowiem pismo (...) sp.zo.o.z 4 listopada 2017r., w którym oświadczone, że w okresie od 2 grudnia 2015r. do 14 maja 2016r. Pan Z. K. świadczył pracę na umowie zlecenie. Do pisma dołączono umowę z 31 grudnia 2015r. wraz z rachunkami wystawionymi przez odwołującego w grudniu 2015r., lutym 2016r., marcu 2016r. i kwietniu 2016r. Do tych dokumentów Sąd I instancji w ogóle się nie odniósł. Nie podjął jakichkolwiek działań służących, choćby w świetle zeznań świadków, uzyskaniu stanowiska spółki. Pominięcie tych czynności i brak odniesienia co całości zgromadzonego materiału czyni rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego wadliwym.

Opisane wyżej naruszenie przez Sąd I instancji przepisów prawa procesowego i materialnego, doprowadziło do naruszenia art. 84 ust.1 i 2 ustawy systemowej przez błędną wykładnię prowadzącą do przyjęcia, że wypłacony odwołującemu za sporne okresy zasiłek chorobowy nie był świadczeniem nienależnym i odwołujący nie jest zobowiązany do ich zwrotu. Przepis ten za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa m.in. świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

W ramach zachowań kwalifikowanych jako świadome wprowadzenie w błąd organu rentowego mieści się nie tylko bezpośrednie oświadczenie nieprawdy we wniosku o świadczenia lub złożenie wniosku w sytuacji oczywiście nieuzasadniającej powstanie prawa do świadczenia, ale także przemilczenie przez wnioskodawcę faktu mającego wpływ na prawo do świadczeń, w tym wykonywania pracy zarobkowej lub wykorzystywania zwolnienia od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia (SN w wyroku z 26.07.2017r. I UK 287/16).

Ubezpieczony w odpowiedzi na apelację, wniósł o:

- oddalenie apelacji.
- zasądzenie od organu na rzecz ubezpieczonego kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu odpowiedzi na apelację wskazał, iż jak wynika z przeprowadzonego postępowania dowodowego, w okresie orzeczonej niezdolności do pracy ubezpieczony świadczył prace na rzecz (...) Sp. z o.o., jednakże nie wykonywał ich osobiście. Zlecenie zawarte z tym podmiotem było dla ubezpieczonego dodatkowym, stałym źródłem dochodu a zlecone doraźnie prace nie należały do trudnych bądź wymagających specjalnego zachodu. Ponieważ ubezpieczony obawiał się utraty tego dochodu, poprosił o czasową o pomoc w wykonywaniu prac inną osobę. Ani przepisy Kodeksu cywilnego ani też zawarta przez ubezpieczonego umowa zlecenia nie zakazywały posługiwania się przy wykonywaniu zleconych prac osobami trzecimi. Stąd też ubezpieczony skorzystał w spornym okresie z pomocy krewnego - J. L. (2). Zwrócić w tym miejscu należy uwagę na fakt, iż wbrew twierdzeniom zawartym w apelacji, rolą Sądu nie jest poszukiwanie dowodów na poparcie lub zaprzeczenie określonym faktom prezentowanym przez stronę. Jak słusznie wskazał Sąd w uzasadnieniu wyroku, organ rentowy, mimo ciężącego na nim obowiązku dowodzenia swoich twierdzeń nie przedłożył jakiegokolwiek przeciwdowodu, który mógłby postawić w wątpliwość wykonywanie umowy przez osobę trzecią. Powyższe spowodowało wydanie przez Sąd wyroku o skarżonej treści.

Wbrew twierdzeniom organu rentowego, ubezpieczony nie wprowadził organu w błąd celem uzyskania nienależnego zasiłku chorobowego, gdyż jak wynika z przeprowadzonego postępowania dowodowego, ubezpieczony w spornym

okresie ani nie wykonywał pracy zarobkowej ani też nie wykorzystywał zwolnienia od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia. Samo zaś osiąganie dochodu w okresie niezdolności do pracy nie jest równoznaczne z wykonywaniem pracy a co za tym idzie, z naruszeniem warunków korzystania z zasiłku chorobowego.

Sąd Okręgowy zważył i ustalił, co następuje:

Apelacja organu rentowego nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy podzielił ustalenia i oceny Sądu I instancji i nie powtarzając szczegółowych ustaleń faktycznych i wnioskowań prawniczych zawartych w pisemnych motywach wyroku, przyjął je za własne.

Zgodnie z przepisem art. 17 ust. 1 Ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, zasiłek chorobowy nie przysługuje ubezpieczonemu jedynie wtedy, gdy w okresie orzeczonej niezdolności do pracy wykonuje on pracę zarobkową lub wykorzystuje zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia.

Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił, iż ubezpieczony w spornym okresie miał zawartą umowę zlecenia, której jednakże nie wykonywał osobiście, umowę tę wykonywała osoba trzecia. W przypadku umowy zlecenia nie ma zakazu wykonywania takich umów przez inne osoby niż zleceniobiorcy.

Faktycznie ubezpieczony nie poinformował o tym fakcie (...) Sp. z o.o., niemniej jednak przedstawił w Sądzie dowody na to, iż w okresie spornym wystawiał rachunki na rzecz (...) Sp. z o.o. zgodnie z wcześniej zawartą umową zlecenia, jednak zleconą pracę wykonywał J. L. (1), który w postępowaniu przed Sądem Rejonowym zeznawał jako świadek i potwierdził ten fakt.

Zajmując takie stanowisko Sąd Rejonowy dał wiarę zeznaniom świadków (J. L. (1), E. K.- małżonka) jako wiarygodnym, wzajemnie ze sobą korelującym i rzeczowym. Dodatkowo, gdy z zebranej w sprawie dokumentacji medycznej wynikało, iż ubezpieczony był po ciężkiej operacji prostatektomii radykalnej, był cewnikowany, występowały u niego schorzenia neurologiczne.

Zatem w ocenie Sądu Okręgowego ubezpieczony należycie udowodnił, iż w okresie spornym nie wykonywał osobiście umowy zlecenia, stąd brak jest spełnienia przesłanek wynikających z art. 17 ust. 1 Ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, których zaistnienie powoduje utratę prawa do zasiłku chorobowego.

Ponadto zgodnie z zasadą kontrydycyjności ZUS O/R. powinien przedstawić dowody, które spowodowałyby obalenie twierdzeń i wniosków ubezpieczonego, podające w wątpliwość wykonywanie umowy zlecenia przez osobę trzecią, czego organ rentowy nie zrobił.

Powoływane, przez organ rentowy w apelacji, pismo (...) sp. z o.o. z 4 listopada 2017r., w którym podano, że w okresie od 2 grudnia 2015r. do 14 maja 2016r. Z. K. świadczył pracę na umowie zlecenie, do którego dołączono umowę z 31 grudnia 2015r. wraz z rachunkami wystawionymi przez odwołującego w grudniu 2015r., lutym 2016r., marcu 2016r. i kwietniu 2016r., nie przeczy ustaleniom poczynionym przez Sąd Rejonowy. Ubezpieczony nie zaprzeczał, iż zawarł taką umowę zlecenia, wystawiał rachunki jw., jednak bojąc się utraty tego dodatkowego dochodu w okresie orzeczonej niezdolności do pracy umowy tej nie wykonywał, gdyż wykonywała ją osoba trzecia.

Tym samym wypłacony odwołującemu w spornych okresach zasiłek chorobowy nie był świadczeniem nienależnym i odwołujący nie jest zobowiązany do jego zwrotu.

Konkludując, Sąd Okręgowy w pkt. 1 uznał, iż apelacja organu rentowego nie zasługuje na uwzględnienie i ją oddalił w trybie art. 385 kpc.

O kosztach zastępstwa procesowego za II instancję Sąd orzekł na podstawie § 10 ust. 1 pkt. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22.10.2015r. (Dz. U. z 2018r., poz. 265 ze zm.).

Sędzia: Przewodniczący: Sędzia:

SSO Barbara Kuźdrzał- Kiermaszek SSO Maria Olszowska SSO Joanna Smycz